

VÝDAVKY ÚNIE

Rozpočtové výdavky schvaľuje spoločne Rada a Parlament. Ročný rozpočet EÚ musí rešpektovať rozpočtové stropy dohodnuté vo viacročnom finančnom rámci (VFR) pre rôzne programy a politiky, napríklad v oblasti súdržnosti, poľnohospodárstva a vonkajších vzťahov. Nástroje flexibility zabezpečujú, aby EÚ mohla reagovať v prípade neočakávaných potrieb. Využívanie finančných nástrojov vytvára pákový efekt, pokiaľ ide o výdavky EÚ.

PRÁVNÝ ZÁKLAD

- Články 310 – 325 a článok 352 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a článok 106a, články 171 – 182 a článok 203 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu.
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012^[1].
- Nariadenie Rady (EÚ, Euratom) č. 1311/2013 z 2. decembra 2013, ktorým sa ustanovuje viacročný finančný rámec na roky 2014 – 2020^[2].
- Medziinštitucionálna dohoda z 2. decembra 2013 medzi Európskym parlamentom, Radou a Komisiou o rozpočtovej disciplíne, spolupráci v rozpočtových otázkach a riadnom finančnom hospodárení^[3].

CIEĽ

Financovať politiky Európskej únie v rámci obmedzení rozpočtovej disciplíny v súlade s platnými pravidlami a postupmi.

ZÁKLADNÉ ZÁSADY

Rozpočet EÚ sa riadi deviatimi všeobecnými zásadami – jednotnosti, presnosti rozpočtu, ročnej platnosti, vyrovnanosti, zúčtovacej jednotky (euro), všeobecnosti, špecifikácie (všetky rozpočtové prostriedky sú pridelované na konkrétny typ výdavkov),

[1]Ú. v. EÚ L 193, 30.7.2018, s. 1.

[2]Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 884.

[3]Ú. v. EÚ L 373, 20.12.2013, s. 1.

správneho finančného riadenia a transparentnosti – v súlade s článkami 6 až 38 nariadenia o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie. Zásada ročnej platnosti sa musí zosúladiť s potrebou riadiť viacročné činnosti, ktorých význam v rámci rozpočtu vzrástol. Rozpočet preto obsahuje diferencované rozpočtové prostriedky, ktoré pozostávajú z:

- viazaných rozpočtových prostriedkov, ktoré v bežnom rozpočtovom roku pokrývajú celkové náklady právnych záväzkov uzavretých v súvislosti s činnosťami trvajúcimi niekoľko rokov,
- platobných rozpočtových prostriedkov, ktoré pokrývajú výdavky spojené s plnením záväzkov uzavretých v bežnom rozpočtovom roku alebo v predchádzajúcich rokoch.

Ani zásada jednotnosti sa v plnej miere nedodržiava, keďže do rozpočtu napríklad nie sú zahrnuté rozpočtové prostriedky Európskeho rozvojového fondu (ERF) (5.3.1). Na naliehanie Parlamentu sa však v Medziinštitucionálnej dohode o rozpočtovej disciplíne, spolupráci v rozpočtových otázkach a riadnom finančnom hospodárení z decembra 2013 uvádza, že Komisia pripravuje výročnú správu poskytujúcu prehľad o finančných a rozpočtových dôsledkoch rôznych činností Únie, či už sa financujú z rozpočtu EÚ alebo mimo neho. Táto správa obsahuje informácie o ERF, rôznych operáciách poskytovania a prijímania pôžičiek vrátane Európskeho mechanizmu pre stabilitu (EMS) a Európskeho nástroja finančnej stability (2.6.8), ako aj o trustových fondoch EÚ pre vonkajšie akcie, ktoré získali na dôležitosť v dôsledku situácie v oblasti migrácie.

ŠTRUKTÚRA ROZPOČTU NA ZÁKLADE CHARAKTERISTICKÝCH VLASTNOSTÍ ROZPOČTOVÝCH PROSTRIEDKOV

1. Operačné výdavky/administratívne výdavky/rozpočty podľa jednotlivých činností
Všeobecný rozpočet je rozdelený do desiatich oddielov, jeden pre každú inštitúciu. Zatiaľ čo oddiely ostatných inštitúcií obsahujú najmä administratívne výdavky, oddiel Komisie (oddiel III) obsahuje operačné výdavky na financovanie činností a programov a administratívnych nákladov na ich realizáciu (technická pomoc, agentúry, ľudské zdroje). V roku 2020 predstavujú celkové administratívne výdavky 6,1 % celkového rozpočtu vo výške 168 688 100 000 EUR.

Komisia používa rozpočtovú nomenklatúru, ktorá uvádza zdroje podľa oblastí politiky a činností, a tým uľahčuje posudzovanie nákladov a účinnosti každej politiky EÚ (tzv. zostavovanie rozpočtu podľa činností).

2. Viacročný finančný rámec (VFR) (1.4.3)

Od roku 1988 sa výdavky Spoločenstva/EÚ stanovujú vo viacročnom rámci, ktorý rozdeľuje rozpočet do okruhov zodpovedajúcich širokým oblastiam politiky so stropmi výdavkov, ktoré odrážajú hlavné rozpočtové priority na príslušné obdobie. Prvé programové obdobie trvalo päť rokov a ďalšie obdobia sedem rokov, rovnako ako súčasné obdobie. Ročné rozpočty musia rešpektovať obmedzenia stanovené vo viacročnom rámci.

Najväčšími politikami z hľadiska rozpočtových prostriedkov zostávajú poľnohospodárska politika a politika v oblasti vidieka, po ktorých tesne nasleduje regionálna politika. V tabuľke sa uvádza členenie rozpočtu na rok 2020 podľa oblastí politiky definovaných v rámci súčasného viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020.

Rozpočet EÚ na rok 2020: rozdelenie viazaných rozpočtových prostriedkov podľa kategórií VFR

Okruh VFR	v miliónoch EUR	%
Konkurencieschopnosť pre rast a zamestnanosť	25 284,8	14,6 %
Hospodárska, sociálna a územná súdržnosť	58 645,8	34,1 %
Udržateľný rast: prírodné zdroje	59 907,0	34,8 %
Bezpečnosť a občianstvo	7 152,4	4,2 %
Globálna Európa	10 406,6	6,0 %
Administratíva	10 271,2	6,0 %
Iné	587,8	0,3 %
Spolu	172 255,5	100,0 %

3. Nástroje flexibility a núdzové nástroje

Okrem výdavkov plánovaných na financovanie politik EÚ v rámci viacročných programov boli v rozpočte EÚ vyhradené určité finančné prostriedky na účel reakcie na neočakávané krízy a situácie. Tieto osobitné nástroje flexibility sa môžu použiť v prípade hospodárskych kríz (napr. Európsky fond na prispôsobenie sa globalizácii), prírodných katastrof (napr. Fond solidarity EÚ), núdzových humanitárnych situácií (napr. rezerva na núdzovú pomoc) alebo ďalších neočakávaných potrieb (napr. nástroj flexibility) v členských štátoch EÚ, kandidátskych krajinách alebo mimo EÚ. Takéto financovanie umožňuje pokrývať obmedzený objem mimoriadnych finančných potrieb.

OPERÁCIE POSKYTOVANIA PÔŽIČIEK A FINANČNÉ NÁSTROJE

Finančné nástroje vo forme vlastného alebo rizikového kapitálu, záruk alebo iných dohôd o rozdelení rizika boli začlenené do mnohých programov EÚ s cieľom zvýšiť pákový efekt finančnej pomoci EÚ.

V rámci balíka opatrení, ktorý schválila Rada 9. mája 2010 pre členské štáty, ktoré majú ťažkosti alebo im hrozia vážne ťažkosti, bol vytvorený Európsky finančný stabilizačný mechanizmus na poskytovanie finančnej pomoci vo forme pôžičky alebo úverovej linky, za ktorú ručí rozpočet EÚ. Nástroj platobnej bilancie umožňuje poskytovať finančnú pomoc členským štátom, ktorých menou nie je euro (2.6.8). Okrem toho možno tretím krajinám poskytovať makrofinančnú pomoc vo forme pôžičiek alebo grantov.

Paleta operácií a nástrojov sa od roku 1978 výrazne spestrila a v posledných niekoľkých rokoch sa ďalej rozšírila, najmä prostredníctvom Európskeho fondu pre strategické investície.

ÚLOHA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

Pred prijatím Lisabonskej zmluvy sa rozpočtové výdavky klasifikovali buď ako povinné (ak sa týkali zmluvných záväzkov), alebo ako nepovinné. Zatiaľ čo Parlament mal posledné slovo pri nepovinných výdavkoch, Rada s konečnou platnosťou rozhodovala o povinných výdavkoch. Parlament nesúhlasil s takýmto rozlišovaním, pretože to považoval za obmedzovanie svojich právomocí. Lisabonskou zmluvou sa zrušilo rozlišovanie medzi povinnými a nepovinnými výdavkami a Parlamentu a Rade sa udelili spoločné rozpočtové právomoci vo vzťahu k celému rozpočtu ([1.2.5](#)).

Parlament trvá na rozpočtovej transparentnosti a riadnej kontrole všetkých činností a nástrojov a požaduje, aby sa všetky výdavky a príjmy vyplývajúce z rozhodnutí, ktoré prijímajú inštitúcie EÚ alebo ktoré sa prijímajú v ich mene, vrátane operácií prijímania a poskytovania pôžičiek a úverových záruk, zhrnuli do dokumentu, ktorý sa každý rok pripojí k návrhu rozpočtu a ktorý poskytne celkový prehľad o finančných a rozpočtových dôsledkoch činností EÚ.

Parlamentný Výbor pre kontrolu rozpočtu každoročne organizuje schôdzu s Európskou investičnou bankou (EIB) ([1.3.15](#)) s cieľom preskúmať jej finančné aktivity a pripravuje výročnú správu, v ktorej hodnotí výkonnosť a výsledky EIB za uplynulé obdobie. Výbor pre rozpočet a Výbor pre hospodárske a menové veci Parlamentu sa dohodli, že budú vypracúvať výročnú správu, v ktorej zhodnotia súčasné a budúce aktivity EIB. Striedajú sa pri tom v úlohe vedúceho výboru. Hoci sa Parlament domnieva, že finančné nástroje môžu predstavovať cenný nástroj pri znásobovaní vplyvu finančných prostriedkov EÚ, zároveň zdôrazňuje, že by sa mali využívať za prísnych podmienok, aby sa predišlo rozpočtovým rizikám. Na tento účel boli do nariadenia o rozpočtových pravidlách zahrnuté podrobné pravidlá používania finančných nástrojov.

Vera Milicevic
10/2020

